RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1902. Första Kammaren. N:o 8.

Tisdagen den 11 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 2,30 e. m.

Herr statsrådet *Palander* aflemnade Kongl. Maj:ts nedannämnda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) angående ändring i grunderna för pensioneringen af arméns befäl och underbefäl med vederlikar; samt

2:o) angående tillämpning å personal vid flottans marinläkarekår samt å läkare vid kustartilleriet af grunderna för pensionering af flottans befäl och underbefäl med vederlikar m. m.

Justerades protokollet för den 4 i denna månad.

Upplästes följande ingifna läkareintyg:

Brukspatron *Hugo Tamm*, lidande af kraftlöshet efter influenza, är i behof af tvenne veckors ledighet för helsans återvinnande.
Stockholm den 8 februari 1902.

E. G. Johnson,
med. doktor.

Upplästes två till kammaren inkomna protokoll, så lydande:

År 1902 den 8 februari sammanträdde kammarens valmän för att utse Riksdagens justitieombudsman; och befunnos, efter valförrättningens slut, rösterna hafva utfallit sålunda:

herr häradshöfding Ossian Berger med samtliga afgifna eller 47 röster.

i följd hvaraf herr häradshöfdingen Ossian Berger blifvit till Riksdagens justitieombudsman utsedd.

J. Johansson. *C. P. af Burén.*

N. Fosser. *Oscar Larsson.*

År 1902 den 8 februari sammanträdde kammarens valmän för att utse den man, som skall efterträda Riksdagens justitieombudsman, i fall han, innan nästa lagtima riksdag anstält nytt val af justieombudsman, skulle med döden afgå, samt utöfva embetet under den tid, justieombudsmannen kan vara af svår sjukdom eller annat laga förfall derifrån hindrad; och befunnos, efter valförrättningens slut, rösterna hafva utfallit sålunda:

herr revisionssekreteraren Carl Evald Leijonmarck med samtliga afgifna eller 47 röster,

i följd hvaraf herr revisionssekreteraren Carl Evald Leijonmarck blifvit utsedd till justitieombudsmannens efterträdare.

J. Johansson. *C. P. af Burén.*

N. Fosser. *Oscar Larsson.*

På framställning af herr talmannen beslöts, att de nu upplästa protokollen skulle läggas till handlingarna, äfvensom att Riksdagens kanslideputerade skulle genom protokollsutdrag underrättas om dessa val samt anmodas låta uppsätta och till kamrarne ingifva förslag dels till förordnanden för de valde, dels till skrifvelse till Konungen med anmälan om de verkstälda valen, dels ock till den paragraf derom, som borde i riksdagsbeslutet införas.

Vid föredragning af Kongl. Maj:ts nedannämnda, den 8 innevarande månad bordlagda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) angående uppfostran åt vanartade och i sedligt afseende försummade barn; samt

2:o) med förslag till lag om ändrad lydelse af 5 kap. 1, 2, 3 och 6 §§ strafflagen, till lag angående verkställighet af domstols förordnande om tvångsuppfostran samt till lag, innefattande vissa bestämmelser om förfarandet i brottmål rörande minderårige,

hänvisades dessa propositioner till lagutskottet, dock under förbehåll att, derest, i anledning af derom framställdt förslag, ett särskildt utskott komme att tillsättas för dessa propositioners behandling, desamma skulle till detta särskilda utskotts handläggning öfverlemnas.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kongl. Maj:ts den 8 innevarande februari bordlagda nådiga proposition till Riksdagen angående upplåtande af vissa delar af kronodomänen Bona till anordnande af en af staten inrättad tvångsuppfostringsanstalt.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran bevillningsutskottets den 8 i denna månad bordlagda betänkande n:o 1 äfvensom lagutskottets samma dag bordlagda utlåtanden n:is 4 och 5.

Föredrogos och hänvisades till statsutskottet de under sammanträdet aflemnade kongl. propositionerna.

Justerades fyra protokollsutdrag för denna dag.

Kammaren åtskildes kl. 2,40 e. m.

In fidem

A. v. Krusenstjerna.

Onsdagen den 12 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Herr statsrådet *Odelberg* aflemnade Kongl. Maj:ts nedannämnda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) angående pension åt kommissionslandtmätaren i Örebro län Carl August Andersson;

2:o) angående pension å allmänna indragningsstaten åt landskanslisten i Malmöhus län A. M. E. Lauriér; och

3:o) angående ny tariff å taran för inkommande utländska varor.

Justerades protokollet för den 5 i denna månad.

Upplästes ett ingifvet läkareintyg, så lydande:

Landshöfdingen Herr *G. Rudebeck* är på grund af influenza hindrad att infinna sig på Riksdagens öfverläggningar, hvilket intygas.

Stockholm den 11 februari 1902.

E. G. Johnson,
med. doktor.

Anmäldes och bordlades

statsutskottets utlåtanden:

n:o 2, angående regleringen af utgifterna under riksstatens första hufvudtitel, innefattande anslagen till kongl. hof- och slottsstaterna;

n:o 3, angående regleringen af utgifterna under riksstatens andra hufvudtitel, innefattande anslagen till justitiedepartementet; och

n:o 4, angående regleringen af utgifterna under riksstatens tredje hufvudtitel, innefattande anslagen till utrikesdepartementet;

sammansatta stats- och bankoutskottets utlåtande n:o 1, i anledning af verkställd granskning af fullmäktiges i riksbanken och fullmäktiges i riksgäldskontoret åtgärder för utförande af det dem gemensamt lemnade uppdrag i fråga om uppförande å Helgeandsholmen af riksdags- och riksbankshus;

bevillningsutskottets betänkanden:

n:o 2, i anledning af väckt motion om tullfrihet för icke rökt fläsk; och

n:o 3, i anledning af väckt motion om höjning af tullen å gryn; äfvensom

bankoutskottets memorial n:o 2, om verkställd granskning af riksbankens styrelse och förvaltning.

Upplästes ett från Andra Kammaren ankommet protokollsutdrag, n:o 61, utvisande, att nämnda kammare biträdt Första Kammarens beslut om tillsättande af ett särskildt utskott för behandling af Kongl. Maj:ts nedannämnda propositioner:

1:o) angående uppfostran åt vanartade och i sedligt afseende försummade barn; samt

2:o) med förslag till lag om ändrad lydelse af 5 kap. 1, 2, 3 och 6 §§ strafflagen, till lag angående verkställighet af domstols förordnande om tvångsuppfostran samt till lag, innefattande vissa bestämmelser om förfarandet i brottmål rörande minderårige.

Herr talmannen yttrade, att, då båda kamrarne sålunda enats om tillsättande af ett särskildt utskott för nyssnämnda frågors behandling, han, efter öfverenskommelse med herr talmannen i Andra Kammaren, finge föreslå, att Första Kammaren ville besluta att vid det sammanträde, som komme att hållas nästa lördag, företaga val af ledamöter och suppleanter i nu ifrågavarande särskilda utskott n:o 2.

Detta förslag antogs.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande bevillningsutskottets den 8 och 11 innevarande februari bordlagda betänkande n:o 1, angående vissa delar af tullbevillningen.

Punkten 1. *Ifrågasatt tull å potatis.*

Friherre Klingspor: Jag har vid detta betänkande fogat min reservation, icke derför att jag anser tidpunkten lämplig att nu söka framdrifva denna tullsats på sätt här föreslagits, men jag har gjort det för att hafva fri talan i denna sak. Den i frågan väckta motionen är ganska knapphändigt affattad, men hufvudsakligen baserad på en från ett antal svenska jordbrukare till regeringen ingifven petition, hvilken innehåller många beaktansvärda saker. Ett af de ämnen, som der närmare behandlas och äfven något vidröras i motionen, är nödvändigheten af att i afseende å bränvinsbränningen få denna tryggad så till vida, att densamma förblefve den binäring till jordbruket som man från början hade tänkt sig att den skulle vara, till fromma för de i visst hänseende svagare delar af landet, der hufvudsakligen råg och potatis, men inga andra sädesslag kunna odlas med större fördel, samt äfven till stöd för sådana orter, som i kommunikationshänseende äro mindre lyckligt lottade och hafva svårare att bringa sina produkter i marknaden. Trakter finnas, såsom vi veta, i vissa inre delar af vårt land, såsom t. ex.: Skaraborgs och Elfsborgs län, som äro ute-

Ifrågasatt tull å potatis. (Forts.)

slutande hänvisade till bränvinsbränning för realiserande af jordbrukets produkter. Det har emellertid under vissa tider, då potatisskörden i dessa trakter icke utfallit synnerligen väl och derför priset derå stigit, visat sig en mycket betydande import af potatis till de södra, närmare Tyskland liggande provinserna, hvarigenom vissa brännerier derstädes blifvit i tillfälle att tillverka bränvin af importerad råvara till pris, som de andra brännerierna icke kunnat konkurrera med, och hvarigenom deras ställning såsom binäring till jordbruket försvagats i betydlig grad. Jag vill emellertid, enär denna fråga kommit fram i annan form, på annat sätt inför regeringsmyndigheterna uttrycka den förhoppning, att den olägenhet, jag påpekat, liksom äfven andra olägenheter som framhållits måtte komma att beaktas, och har jag derför, såsom sagdt, i frågans nuvarande läge icke tänkt mig att göra något yrkande eller drifva frågan vidare. Jag vill endast säga, att här finnas många beaktansvärda punkter, och många af dem sammanfalla med den allmänna skyddstanken, att man bör så vidt möjligt söka att för inhemsk produktion tillgodogöra den egna marknaden samt skydda den industri, som förädlar landets egna produkter gent emot den, som är baserad på att köpa främmande råvara. — Jag har intet yrkande att göra.

Grefve Hamilton: Jag kan mycket lätt inse, att utskottet hyst betänklighet mot den föreslagna tullsatsen å potatis, som utgör hufvudfödoämnet för en stor del af folket, hufvudsakligen den fattigaste, och det är ingalunda min afsigt att söka få någon ändring till stånd i utskottets förslag, men för så vidt utskottets motivering gifver uttryck åt dess åsigter i frågan, kan jag icke i allo godkänna de samma. Här i landet infördes under förlidet år cirka 1,200,000 hektoliter potatis, och att döma af de hamnar, öfver hvilka införseln egde rum, skulle åtminstone hälften af denna qvantitet hafva användts för tillverkning af bränvin, och således häraf åstadkommits cirka 8 millioner liter bränvin. Man måste väl erkänna, att denna import af bränvin under form af råvaran potatis mycket väl kunnat undvaras, och att densamma hvarken i moraliskt eller ekonomiskt afseende höjt vårt land. Det förefaller mig derför af vigt att vidtaga åtgärder, hvarigenom man försvårade eller förhindrade tillverkning af bränvin af utländsk råvara, icke blott potatis, utan äfven majs och ris m. m. dylikt, och skulle detta *kunna* åstadkommas, komme säkerligen också ropen på införande af potatistull samt farhågan för majstullens borttagande att upphöra. Men här finnas kanske äfven andra synpunkter att beakta. För så vidt icke denna qvantitet bränvin blifvit tillverkad inom landet af utländsk råvara, skulle hafva inträffat, antingen att priset å bränvin stigit och konsumtionen möjligen minskats, hvilket säkerligen varit en stor fördel för landet, eller också hade dessa spritvaror intagits i s. k. förädlad form, hvarigenom statsverket erhållit förhöjda inkomster till belopp, utgörande skilnaden mellan tullsatsen och skatten eller 25 öre per liter, hvilket för förlidet år antagligen hade åstadkommit en förökad statsinkomst af bortåt 2 millioner kronor. Jag har velat framdraga denna fråga och fästa kammarens uppmärksamhet på dessa förhållanden, just derför att jag vet, att här före-

ligger en begäran om utredning, och hoppas jag innerligt, att en dylik utredning må komma till stånd, ty frågan är värd en sådan.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, biföll kammaren hvad utskottet i förevarande punkt hemstält.

Punkten 2.

Om åsättande af tull å ägg.

Herr Bremberg: I motionen har visats, att producerandet af ägg numera icke är en vinstgifvande näring i vårt land, och orsaken, hvarför det icke bär sig, är naturligtvis den, att spanmålen så fördyrats, att t. ex. hafre kostar 13 öre per kilogram. Under sådana förhållanden och då vi i vårt land på grund af klimatet icke kunna låta hönsen året om gå ute på marken, såsom bruket är i andra länder, hvarifrån vi fylla vårt behof af ägg, är ju klart, att det skulle vara klokare af oss att sälja vår spanmål till utlandet och köpa billiga ägg tillbaka. Genom den tull, som nu ifrågasättes, skulle dessutom en sund och närande föda, som i synnerhet för sjuklingar är ganska nödvändig, blifva så kostbar, att det fattigare folket vid tillfällen, då dylik föda nödvändigt behöfdes, icke hade råd att köpa sådan. Hvad Norrland beträffar, kan jag säga, att någon äggproduktion der alls icke kan åstadkommas; varans pris skulle ställa sig förfärligt högt. Det förefaller mig då egendomligt, att några få platser, som sysselsätta sig med äggproduktion, skola gynnas på så godt som hela landets bekostnad. Jag ber på grund häraf, då man icke kan strida emot naturen, då producerandet af ägg i stor skala skulle vara ungefär detsamma som att här i landet producera t. ex. vindrufvor, d. v. s. något som icke kunde bära sig, att få anhålla om afslag på den ifrågasatta tullen.

Herr Wester: Den här föreslagna tullsatsen eger nog större betydelse och mera berättigande än den föregående talaren synes tro och kanske mången vid en hastig blick på frågan inser. Nuvarande bestämmelser i tulltaxan lägga nemligen ett bestämdt hinder i vägen för hönsafvelns och äggproduktionens utveckling i vårt land, enär den åsätter råvaran tull, under det den färdiga produkten lemnas tullfri. Detta missförhållande bör sålunda undanrödjas, i synnerhet som ifrågavarande näring idkas företrädesvis af den fattigare delen af folket. Den föregående talaren har nyss sagt, att klimatet lägger ett absolut hinder i vägen för denna produktion, men sådant har icke varit förhållandet förr, och det lärer väl äfven gå för sig att allt fortfarande idka denna näring. Vi se, att betydande qvantiteter ägg införas från Finland, ehuru klimatet icke är bättre der än hos oss. Anställes vidare en jemförelse med Norge, hafva vi sett, hurusom, sedan äggtull der infördes, landets produktion år för år ökats, under det importen nästan upphört. Det har äfven klagats öfver bristande intresse för denna näring, men om så skulle vara förhållandet, hvilket jag dock icke tror, så vore det ej underligt, då det gäller en så styfmoderligt behandlad näring. Man kan särskildt i detta fall se, huru utländsk konkurrens är mäktig att omintetgöra en inhemsk näring. Såsom herrarne hafva sig bekant, har nästan hvarje mindre hemmansegare, torpare eller små-

Om åsättande af tull å ägg. (Forts.)

brukare ett större eller mindre antal höns, och de ägg, som icke användas för eget behof, bortbytas eller säljas i närmaste handelsbod. Under senare år har det förhållandet inträdt, att dessa talrika handelsresande, som besöka alla platser i vårt land, nästan alla försälja ägg i kommission. Till stora partier utbjudas billiga ägg och på fördelaktiga vilkor. Handelsmannen köper några lådor, hvarje sådan innehållande 75 tjog, och när ortens befolkning sedan kommer till handelsboden, får den icke längre sälja sin vara. Jag kunde nämna många platser, der sådana förhållanden inträffat, men jag inskränker mig till att exempelvis anföra Långbanhyttans i Vermland, der det förut icke köpts utländska ägg, utan ortens produktion varit tillräcklig för behofvet på platsen, men der under föregående år tusentals tjog ägg inköpts från utlandet. Man kan lätt föreställa sig, att dessa små näringsidkare skola tänka så: »Riksdagen har förut pålagt tullar, som för oss varit olägliga, men då det gäller den näring vi idka och som för oss skulle medföra fördel, har Riksdagen sagt nej.» Första Kammaren biföll emellertid förra året då väckt förslag om åsättande af denna tull och jag vågar tro, att kammaren äfven i år skall göra det, då det nemligen gäller en näring, som särskildt idkas af de mindre bemedlade i samhället. Herr grefve och talman, jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

Herr Almgren, Oscar: Motionären och utskottet hafva anfört en hel del siffror till stöd för åsigten, att en äggtull vore nödvändig. Jag skall bedja att närmare få granska den verkliga innebörden af dessa siffror och på samma gång komplettera dem.

Hvad först Danmark beträffar, är det ju märkligt, att siffran för dess export är så storartad. Jag ber dock här få anmärka, att utskottet, på samma gång det anfört dessa siffror, glömt lemna uppgifter angående Danmarks import. Danmark har dock en ganska stor sådan, och jag har i kommerskollegium erhållit siffror för de tre sista åren, som jag skall bedja få anföra. År 1898 importerades ägg för 1,166,000 kronor, 1899 för 1,186,000 kronor och 1900 för 1,580,000 kronor, hvaraf framgår, att importen varit i jemnt stigande. Jemföres nu denna import och den i Sverige med de respektive ländernas invånareantal, finna vi, att importen per individ är icke obetydligt större i vårt grannland än hos oss. I Danmark importerades 1900 för 1,580,000 kronor på en befolkning af $2^1/_2$ millioner och i Sverige för 2,500,000 kronor på 5 millioner invånare. Hvad visa dessa siffror? Jo, att Danmarks folk, såsom vi visste förut, är ett klokt folk med praktiskt förstånd, att det använder billigare, importerade ägg för sin industri och till fyllande af den mindre bemedlade befolkningens behof, samt att det gjort en stor nationalekonomisk vinst genom att exportera de egna bättre qvaliteterna till utlandet.

Jag ber vidare att, då det sagts, att nuvarande tullförhållanden här i landet alldeles gifvet äro sådana, att man bör lägga tull på ägg, emedan vi hafva så höga tullar på foderämnen, få anmärka, att vi för närvarande icke hafva tull på hafre eller på kli. Dessa artiklar äro tullfria och utgöra enligt erfarenheten från Danmark ett af de hufvudsakligaste födoämnena vid hönsafveln. Det är sant, att vi hafva

Om åsättande af tull å ägg. (Forts.)

tull på korn, men med afseende å denna vara eger det märkliga förhållande rum, att prisskilnaden icke på långt när är så stor i Danmark och Sverige som prisskilnaden med afseende å råg och hvete. Jag har här uppgifter för den 7 februari, som utvisa, att för hvete prisskilnaden uppgår till 4 kronor, för råg till 2,50 à 3 kronor, men för korn endast 1,70 à 2 kronor. Men om nu tull skall åsättas ägg, borde den väl stå i rätt förhållande till den skilnad i pris, som är rådande för de foderämnen, hvilka vid äggproduktionen komma till användning.

Jag vill vidare påminna om de förhållanden, som egde rum, då vår egen så stora smörexport först började taga fart. Under denna tid egde en mycket stor import rum af tullfritt finskt smör, som fylde behofven för de mindre bemedlade, hvilket gaf anledning till att de svenska producenterna egnade större uppmärksamhet åt det egna smörets qvalitet, hvarigenom möjlighet till en betydande export bereddes, och genom mejerihandteringens systematiska ordnande har denna export vuxit i den höga grad, som vi nu ha glädjen bevittna. Jag föreställer mig att, såsom det i tidningarne och äfven på andra håll anmärkts, det icke vore omöjligt att äfven uppdrifva äggexporten i motsvarande grad. Intresset för hönsafveln har onekligen på senare tid stigit i väsentlig grad och ett bevis derpå ser jag i att det finnes icke få tidningar, som specielt behandla hönsskötseln. Enligt dessa tidningar, som jag med stort intresse studerat, finnas i hela vårt land ända från Skåne till Dalarne och Gestrikland för närvarande en mängd hönsgårdar, som tillhandahålla rasägg. Jag finner äfven af dessa tidningar, att det ekonomiska resultatet af hönsafveln, åtminstone i många fall, alldeles icke är så dåligt, som allmänna opinionen nu tyckes vilja framhålla. I nästan hvarje nummer förekomma redogörelser från egare af större eller mindre hönsgårdar med tacksägelser till utgifvaren för den vägledning han lemnat, hvarigenom man kommit till bättre resultat. Ja, man finner exempel på afvelsgårdar med hönsens antal varierande från 50 till 100, hvilka gifvit inkomst af från 3 till 5 kronor netto per höna. Jag tror det således icke vara alldeles omöjligt att drifva en vinstgifvande äggproduktion i Sverige och anser utsigterna för en blifvande export ganska lofvande.

Visserligen skulle det vara ännu bättre, om tullen på majs borttoges, men derpå skall jag för närvarande icke inlåta mig. Deremot ber jag att få yttra några ord med afseende på sjelfva tullbeloppet. Bevillningsutskottet säger, att en tull af 20 öre pr kg. är en måttlig tull. Den utgör dock i sjelfva verket minst 30 procent af varans värde, och en sådan tullsats på lifsmedel kan icke kallas måttlig.

Motionären framhåller vidare, att denna tull endast skulle drabba de mera bemedlade klasserna. I det afseendet ber jag att få anföra följande: Jag har satt mig i förbindelse med några af hufvudstadens förnämsta äggimportörer, jag har haft tillgång till deras räkenskaper, och jag har öfvertygat mig om, i motsats till hvad motionären säger, att den allra största delen af äggen tvärtom går till arbetarebefolkningen och industrien. Det importerades under år 1900 öfver hela riket 64 millioner ägg. Deraf kommo till Stockholm 43 millioner, till Malmö 8 millioner, till norrländska städer 6 millioner. Af importen till Stockholm gick icke ringa qvantitet till industrien; endast en

Om åsättande af tull å ägg. (Forts.)

handskfabrik i Södertelge använde flere 1,000 tjog och andra större handskfabriker i Skåne använde ännu större qvantiteter. Dessutom importerades till maccaronifabriker, keksfabriker och framför allt till sockerbagerier stora qvantiteter. Det hufvudsakliga gick dock till landsorten och, märken noga, just till sådana platser, som hafva stora arbetarebefolkningar. Den största importen gick till Bergslagen och Norrland, till arbetares konsumtionsföreningar vid bruk, grufvor, sågverk och till köpmän, som etablerat sig på sådana platser, vidare till Eskilstuna, som har stor arbetarebefolkning, och till Norrköping. Under sådana förhållanden kan man icke längre påstå, att det endast skulle vara den mera bemedlade delen af befolkningen, som skulle träffas af äggtullen.

Jag har nu försökt visa, att äggimporten för vårt land icke är af någon abnorm storlek, att hönsskötseln, väl ordnad, bör kunna blifva lönande och äfven föranleda till export, att den af bevillningsutskottet föreslagna tullen ingalunda är måttlig, utan tvärtom mycket dryg, och att denna dryga tull öfvervägande drabbar den mindre bemedlade befolkningen.

På dessa grunder ber jag att få yrka afslag på bevillningsutskottets betänkande.

Friherre Klingspor: Den siste ärade talarens uppgifter och sammanställning af olika siffror må vara fullkomligt rigtiga, men jag kan icke derför, ur den synpunkt som för närvarande gör sig gällande i tullfrågor, anse, att man bör komma derhän, att det icke skulle vara rigtigt att åsätta denna tullsats. Man säger, att i proportion till Danmark och dess äggimport är vår import icke så stor, men i det sätt, hvarpå den stegrats, ligger dock ett abnormt förhållande, och derför är det allt skäl att uppmuntra den inhemska produktionen. Jag vill icke förneka, att det finnes möjligheter att här i landet drifva äggproduktion med vinst, men dessa möjligheter äro åtminstone ännu temligen begränsade. Det är ett arbete, som bör arbetas fram, man får lof att lära folk göra det. Under tiden behöfves otvifvelaktigt skydd, det håller prisen jemnare. Både den förste och den siste talaren sade, att den föreslagna tullsatsen vore orimligt hög, men om man tänker på variationerna i äggprisen i vanliga fall, om man tänker på prisen på landsbygden, jemförda med prisen i städerna, så är variationen så stor, att den är flere gånger så stor som den föreslagna tullsatsen. Priset är olika sommar och vinter, ja, det vexlar hvarje månad på året, och en tull på 20 öre kan således i förhållande till vexlingen vara en ganska ringa summa, i synnerhet om man derigenom kunde vinna jemnare pris med någon stegring af medelpriset. Och man får väl vidkännas denna stegring, då det gäller att uppmuntra en produktion, som förefinnes inom hela landet. Det vore väl icke för mycket begärdt.

Den förste talaren uppdrog en jemförelse mellan äggproduktion och odling af vindrufvor, men denna jemförelse är så haltande, att man icke behöfver spilla många ord derpå. Vi kunna ju fråga de gummor, som syssla med äggproduktion, om de i stället ville odla vindrufvor, och vi finna då, huru orimlig jemförelsen är. Äggproduktionen

Om åsättande af tull å ägg. (Forts.)

utöfvas mest af de fattigaste klasserna, af gummor som sitta i sina stugor och lefva af att underhålla höns och sälja ägg, och en och annan gång sälja de en höna. Hvad som sagts om spannmålstullarna är ju sant, och om äggproduktionen drifves i stor skala, inverkar spannmålstullen, och alltid spelar den någon roll, men den bör icke kunna spela alltför stor roll. Det är gifvet, att man för hönshuset i hufvudsak måste använda affallsämnen från hushållet, slösäd och sådant, som man icke eljest kan bringa i marknaden. Det är således för att söka föra fram denna produktion som man vill hafva tull, och det bör väl kunna lyckas lika väl här som i Danmark.

Äfven en annan sak är här att taga i betraktande.

En hvar vill gerna söka få sälja till de största afsättningsplatserna. Vi hörde nyss den siste talaren nämna om den ofantliga importen till Stockholm. Det är just till sådana stora afsättningsorter, som producenterna i det inre af landet önska komma. Det har förr endast med svårighet låtit sig göra till följd af kommunikationshinder. Numera hafva jernvägsförbindelser börjat arbeta sig fram öfver allt, men vårt land är vidsträckt, och en *sådan* sugning till kustplatserna, som *borde* vara, finnes icke. Detta beror på, att handlandena hafva beqvämare förbindelser med främmande köpmän och från utlandet föra in stora partier på en gång. Detta utöfvar tryck på möjligheten att föra fram en näring i landet. Jag ber den ärade talaren, som ju sjelf är köpman, beakta detta. Det har stor betydelse, det spelar ingen liten roll, om man kan så att säga lägga hinder för lusten att taga allt utifrån och i stället söka upp de små producenterna. För att få fram detta skulle man bilda en hel mängd små uppköpsföreningar, som samla i hop äggen. Hade man gjort detta, hade man kommit fram till önskningsmålet. Och jag är förvissad, att till och med den siste talaren med sitt kända fosterländska sinne då skall medgifva, att uppoffringen som gjorts derför icke varit förgäfves eller för dyr.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Herr Dahlberg: Jag skall endast tillåta mig att uttala min uppfattning i frågan.

Jag tror, att det motionären med sitt förslag afsett att vinna näppeligen skulle kunna ernås. Det förhåller sig nemligen så, att de importerade äggen hafva sina gifna afsättningsområden liksom äfven de inom landet producerade äggen hafva sitt afsättningsområde. Det är knappt tänkbart, att de i södra Sverige producerade skola pr jernväg finna sig väg upp till Norrland, dit en betydlig import med på utlandet trafikerande ångbåtar eger rum. Ägg erhållas der af den arbetande befolkningen till jemförelsevis billigt pris och på ett beqvämt och lämpligt sätt. Det synes mig derför i hög grad olämpligt att i onödan åsätta tull på en vara, som ju äfven är nödvändig för det uppväxande slägtet. Jag yrkar derför afslag på utskottets hemställan.

Efter det öfverläggningen förklarats härmed slutad, gjorde herr talmannen jemlikt derunder förekomna yrkanden propositioner, först på bifall till hvad utskottet i nu föredragna punkt hemstält samt

vidare på afslag derå, och förklarade sig finna den förra propositionen, hvilken upprepades, vara med öfvervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad bevillningsutskottet hemstält i punkten 2 af sitt betänkande n:o 1, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås utskottets hemställan.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—66;

Nej—35.

Punkten 3.

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 4.

Lades till handlingarna.

Vid förnyad föredragning af lagutskottets den 8 och 11 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 4, i anledning af väckta motioner med förslag till ändrad lydelse af 14 § i lagen angående eganderätt till skrift den 10 augusti 1877, biföll kammaren hvad utskottet i detta utlåtande hemstält.

Om lagbestämmelser till förekommande af vissa med sjöfarten förbundna faror.

Föredrogs å nyo lagutskottets den 8 och 11 innevarande månad bordlagda utlåtande n:o 5, i anledning af väckta motioner om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående föreskrifter rörande fartygs sjöduglighet m. m.

Friherre De Geer: De båda motioner, som äro föremål för det nu föredragna betänkandet, äro desamma, som framkommo vid förra riksdagen, och afse, såsom herrarne veta, försök att åstadkomma en förbättrad lagstiftning till förekommande eller, rättare sagdt, minskande af de med sjöfarten förbundna faror.

Frågan föll här i kammaren förra riksdagen, väl hufvudsakligen på grund af de betänkligheter, som uttalades af sjöfartnäringens måls-

Om lagbestämmelser till förekommande af vissa med sjöfarten förbundna faror. (Forts.)

män och redare, hvilka väntade sig de allra största olägenheter särskildt af den föreslagna inspektionen af lastfartyg. Man utmålade, huru dessa inspektörer skulle infinna sig just i det ögonblick, då fartyget låg lastadt och färdigt att afgå, och begära att få undersöka det i bottnen. Sådana orimligheter hade väl näppeligen motionärerna tänkt sig, utan meningen vore väl, att saken skulle ordnas på ett förnuftigt sätt, så att denna inspektion kunde försiggå utan dylika olägenheter. För andra näringar har det visat sig möjligt att åstadkomma rätt mycket i afseende på lagstiftning om säkerhetsåtgärder och inspektion, utan att det väl derför kan sägas, att man härigenom lagt hämmande hand på industrien. Det borde då icke heller vara omöjligt att åstadkomma någon förbättring i detta afseende äfven för sjöfarten.

Att allt icke är så särdeles väl beställt här vid lag, är en ganska allmän opinion, och den delas af en sådan auktoritet som handels- och sjöfartskomitén, hvilken vid behandlingen af frågan om inteckning i fartyg yttrade:

»Bestämmelserna om fartygs sjövärdighet och ansvaret derför äro i vår lag säkerligen icke tillräckliga; detta bekräftas af erfarenheten, och det vill synas oegentligt, att, medan i lagstiftningen stadgats en periodisk, preventiv kontroll öfver passagerareångfartygen, samt behofvet af statens ingripande till skyddande af lif och egendom å sjön sålunda principielt erkänts, lagstiftningen lemnar omsorgen om personer, som tjena å lastångare och segelfartyg, samt om den dyrbara egendom, som å sådana föres, utan någon motsvarande kontroll.»

Detta uttalande citerades här i kammaren i fjol under öfverläggningen af en talare, herr Rodhe, som derjemte yttrade: »man har varit mån om skyddande af menniskolif, då fråga varit om arbetare i farliga yrken å fasta landet, hvarför skulle man icke vara mån att äfven skydda arbetare inom det yrke, som är det farligaste af alla, sjömannens?» Jag instämmer till fullo deri, och jag kan icke förstå, hvarför man skulle motsätta sig en utredning i detta ämne, då, såsom väl antagligt är, Andra Kammaren äfven i år kommer att uttala sig för en sådan. Man förbinder sig icke derför att vidtaga alla de åtgärder, motionärerna föreslagit.

Lagutskottet i år har liksom särskilda utskottet i fjol upptagit ett par af motionärernas önskningar, den ena att kondemnerade fartyg icke skola få användas i fraktfart utan att deras sjövärdighet blifvit genom behörigt bevis ådagalagd, men jag frågar: är det icke lika farligt, att från utlandet inköpta, der kasserade och på alla möjliga sätt bristfälliga fartyg opåtaldt skola få användas, utan att någon myndighet får inlägga en gensaga deremot, eller att ingen kontroll utöfvas öfver att de säkerhetsåtgärder med afseende å lifräddningsredskap, som finnas i sjölagen föreskrifna, blifva iakttagna?

Vidare har lagutskottet gått in på, att man får undersöka, om ångpannor och ångrör befinna sig i vederbörlig ordning, men deremot skall det icke vara tillåtet att undersöka, om t. ex. fartygsskrofvet är i dåligt skick. Det påstås, att det finnes fartygsskrof, som äro så sönderrostade, att det på sina ställen endast är spacklingen och färgen, som hålla vattnet ute. Sådana saker få icke några inspektörer

Om lagbestämmelser till förekommande af vissa med sjöfarten förbundna faror. (Forts.)

blanda sig uti under nuvarande förhållanden. För min del tror jag visst icke, att allt hvad motionärerna föreslagit bör vinna afseende. Särskildt har jag stora tvifvelsmål om lämpligheten för våra förhållanden af införande af en lagstiftning i enlighet med den engelska Plimsoll-lagen om lastlinie och däckslast. Deremot hafva uttalats mycket starka betänkligheter, och jag tror nog, att dylika bestämmelser icke passa för våra förhållanden. Men hvad som bestämdt skulle passa för våra förhållanden, det vore att söka få till stånd ett bättre efterlefvande af de bestämmelser, som finnas i gällande sjölag. Med denna efterlefnad lär vara ganska illa beställdt; det finnes nemligen ingen kontroll deröfver annat än den sjömännen sjelfva skulle utöfva, och denna lär ej vara mycket värd. Jag tror för min del, att något mer, än lagutskottet föreslagit, skulle kunna göras, och på det att en utredning måtte komma att omfatta alla de berörda önskningsmålen, hemställer jag om bifall till den af herr Zetterstrand afgifna reservationen.

Herr Melin: Jag är fullkomligt öfvertygad, att alla, som i likhet med mig bedömt denna fråga vid olika tillfällen, varit lika angelägna som den siste ärade talaren att få lagstiftningen sådan, att faran på sjön förebygges så mycket som möjligt.

Vi vilja emellertid gå olika vägar. Han undrade, hvarför kontroll och tillsyn icke skulle gå lika bra för sig i åtskilliga saker, som motionärerna och reservanterna framhållit, som i de afseenden, der särskilda utskottet i fjol och lagutskottet i år föreslagit sådan kontroll, exempelvis i fråga om fartygs ångpannor och ångrör. Mine herrar, skilnaden ligger deruti, att man anser, att befälhafvaren eller besättningen icke äro kompetenta att bedöma sådana saker som ångpannor och ångrör, utan att dertill fordras en särskild utbildning och kunskap för att kunna utröna, när fel förefinnas. Den förste talaren ansåg äfven, att det skulle vara lätt att få en kontroll öfver efterlefnaden af de författningar, som finnas. Ja, det vore nog önskligt, att man finge en sådan kontroll, men det skall icke ske på det sätt, som han trodde vara det rätta, att man skulle uppgöra minutiösa bestämmelser för alla de vexlande fall, som förekomma vid sjöfart, utan det bör ordnas så, att då olycka inträffat, skall genom skarp kontroll utrönas, hvems skulden är.

Då vid förra årets diskussion uppgifter lemnades både af motionärerna och reservanterna om hvilka enorma olyckor, som förekommit på sjön, har man i år uppgifter meddelade i betänkandet af kommerskollegium, hvilka visa helt andra och för sjöfarten mycket fördelaktiga siffror, der procenten af olyckor ej är så betydlig. Jag tror således, att det här vid lag är farligt att ändra den princip för sjöfarten, som nu gäller. Denna princip är enligt 26 § i sjölagen den, att befälhafvaren skall hafva ansvaret. En öfvergång derifrån skulle innebära, att besigtningsmännen skulle hafva ansvaret.

Jag hemställer till eder, mine herrar, om ni tro, att på våra vidsträckta kuster, vid alla tillfällen och då ett fartyg skall lasta på olika platser, det vore tänkbart att få en kunnig och pålitlig stam af besigtningsmän. Jag tror, att det vore omöjligt. Under alla dessa

Om lagbestämmelser till förekommande af vissa med sjöfarten förbundna faror. (Forts.)

vexlande förhållanden kan en besigtningsman icke undersöka vare sig fartygets botten eller andra delar, som den ärade talaren framhåller borde undersökas. Besigtningsmannen känner icke fartygets kapacitet, icke huru mycket barlast, som finnes, huru tungt det kan lastas eller hvilken last det vid hvarje tillfälle skall föra m. m., hvilket befälhafvaren vet och måste veta. Befälhafvarens åtgärder kunna ock till god del granskas af besättningen, af hvilken en viss del har rätt att säga: vi kunna icke gå med detta fartyg, ty så och så är det beskaffadt.

Hvad däckslasten beträffar har den förste talaren erkänt, att det vore olämpligt att införa några bestämmelser i fråga om densamma, men detta hafva icke motionärerna och reservanterna erkänt. 26 § i sjölagen bestämmer alla detaljer, bland annat att fartyg skall vara försedt med proviant och vatten. Jag frågar, om det icke vore lika angeläget, att besigtning skedde i dessa afseenden. Det är så många omständigheter att taga i betraktande, att en besigtningsman icke alltid kan anses vara rätte mannen att göra detta, åtminstone mindre ofta än befälhafvaren. Vi böra ihågkomma, att en stor del af sjöfarten på våra kuster bedrifves med mindre fartyg, som icke kunna uppehållas med att kalla på besigtningsmän. Det är små fiskefartyg och andra som löpa från plats till plats, och för dem skulle detta blifva mycket hinderligt. Sjöfarten öfver hufvud skulle derpå blifva i hög grad lidande.

Min bestämda öfvertygelse är, att man bör bibehålla den princip, som stadfästs hos våra grannar och af de kontinentala länderna, och icke öfvergå till en ny princip med en massa detaljerade lagbestämmelser, som icke kunna följas. Denna fråga är gammal; den började genom Plimsoll på 1870-talet och har sedan varit föremål för åtskilliga sjöfartsmötens och komitéers undersökningar. Den komité, som arbetade före nu gällande sjölags antagande, tog saken i grundligt öfvervägande, och sedan har man i sjömanskretsar vidhållit det resultat, hvartill man då kom. Det är visserligen en vacker humanitetskänsla, som gör sig gällande i dessa sträfvanden för en skärpt kontroll, men de äro icke byggda på tillräcklig sakkännedom för att böra föranleda en ändring i lagen.

På de skäl, som framhållits af lagutskottet och som jag nu haft äran anföra, beder jag att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Afzelius: Jag har icke något nytt att säga kammaren i denna fråga, ingenting af min egen personliga erfarenhet. Men jag skulle vilja framhålla en synpunkt, som tyckes mig under frågans föregående behandling icke hafva blifvit behörigen beaktad.

Principen i vår sjölag i detta hänseende är, såsom många gånger påpekats, att sätta in en lefvande kraft, som skall öfvervaka fartygets sjövärdighet — det är befälhafvaren. Sjölagen öfverlemnar dock icke denna uppsigt åt honom på rent förtroende; den uppräknar, *i hvilka afseenden* han skall hafva sin uppmärksamhet fäst på fartygets sjövärdighet; detta innehålles i den omtalade 26 §. Sjölagen säger icke *hvad* befälhafvaren skall i hvarje särskildt fall göra; den försöker icke en uttömmande reglementering. Hvarför? Jo, derför att far-

Om lagbestämmelser till förekommande af vissa med sjöfarten förbundna faror. (Forts.)

tygets sjövärdighet är beroende på tusen olika omständigheter, vexlande, stundom skenbart ytterst obetydliga omständigheter. En uttömmande reglementering är icke möjlig.

Deraf följer dock naturligtvis icke, att hvarje reglementering skulle vara utesluten och olämplig. Det finnes i vissa afseenden redan nu en sådan reglementering; den kan vara ett nyttigt stöd, när den lämpligen kan åstadkommas. Jag kan för min del icke neka, att det synes mig, som om afgörande skäl icke vore af utskottet förebragta, hvarför man icke skulle kunna reglementera i de två afseenden, som nu blifvit ifrågasatta, nemligen i afseende å lifbergnings- och eldsläckningsredskap — jemväl för andra fartyg än passagerarefartyg. Jag känner mig icke öfvertygad af hvad utskottet derutinnan anfört, men detta är ju en jemförelsevis obetydlig sak, som jag icke skall tvista om med utskottet.

Kärnpunkten i frågan, hvilken är den? Man säger: det är visserligen mycket bra att lägga ansvaret för sjövärdigheten på befälhafvaren; det är en mycket rigtig tanke, men det är två fel dervid. Först och främst kommer ansvarigheten icke på långt när alltid att utkräfvas; och en ansvarighet, som icke utkräfves, ingifver icke respekt, ingifver icke ansvarskänsla. Men vidare — och det är största felet — denna ansvarighet kommer för sent, den kommer först sedan olyckan skett, när skadan har timat. Hvad som behöfs är en *preventiv* kontroll, något, som skall göras på förhand för att se till att allt är i ordning, en föregående besigtning under någon form.

Vore det, såsom den förste talaren antog, en enkel och lätt sak att, såsom han sade, på ett förnuftigt sätt inrätta en sådan institution, så skulle jag — och jag förmodar herrarne alla — vara med derom. Men det är verkligen icke så lätt, såsom äfven herr Melin nyss påpekade, att vid vår vidsträckta kust upprätta en besigtningsinstitution, som verkar på en gång sakkunnigt och opartiskt — något hvarpå man måste lägga en särskildt stor vigt — som vore lättillgänglig och pålitlig. Detta är något, som verkligen är mycket svårt att åstadkomma. Att tillskapa en dålig, en tarflig inspektion, anser jag sämre än ingen inspektion alls, ty det försvagar ansvarskänslan hos befälhafvaren utan att sätta någon verklig garanti i stället. Men äfven om vi kunde åstadkomma en verkligt god, sakkunnig och skarp besigtningsapparat, komme den alldeles gifvet att verka såsom ett hinder och ett tryckande band på sjöfarten, i fråga om hvilken det kanske framför allt gäller, att tid är penningar. Nå, det må nu vara, att det blir kostsamt, besvärande och hinderligt för sjöfarten — *behöfs det* ur synpunkten af säkerket för menniskors lif, får man der vid lag icke tveka; inför ett sådant behof finnas icke några berättigade hänsyn af andra slag; de måste vika och man får finna sig i att ställa sjöfarten under dylik uppsigt. Är det då behöfligt? Hvem kan med bestämdhet yttra sig derom. Faror äro oskiljaktiga från sjön, olyckor måste åtföljа sjöfarten, det veta vi alla; de kunna icke undvikas. Den statistik, som föreligger, talar visserligen om bedröfliga fakta; men äro dessa af den beskaffenhet, att vi derpå kunna grunda det omdömet, att med vår sjöfart är sämre beställdt än med andra länders? Jag tror det icke, snarare tvärtom. Jag är icke öfvertygad om att den

föreslagna kontrollen är obehöflig, men jag är ej heller öfvertygad om, att den är behöflig, och innan jag vidtager en så djupt ingripande åtgärd, vill jag se, *att* den är behöflig.

Om lagbestämmelser till förekommande af vissa med sjöfarten förbundna faror. (Forts.)

Men huru skall man då åstadkomma någon bevisning härutinnan? Jo, mine herrar — och nu kommer jag till det hvarför jag egentligen begärde ordet — det skall ske derigenom att man skärper den utredning, som skall följa på hvarje olycka till sjös, att man sörjer för ett noggrant upptagande af sjöförklaringar, och utredningen af hvad som varit anledning till olyckan, med ett ord att man söker utveckla och fullkomna det system, på hvilket sjölagen är byggd. Den komité, som utarbetade den nya sjölagen, insåg, att här var en punkt, der stora reformer behöfdes. Sjöförklaringen, som just är det medel hvarigenom man skall få behöfliga upplysningar, var då en blott formsak, skepparen lemnade fram till rätten ett skrifvet papper, som han och besättningen togo på sin ed, och dermed var saken slut. Detta kunde naturligtvis icke få fortfara. Hvad föreslog man då? Jo, att sjöförklaringar icke skulle få upptagas vid rådstufvurätten i hvarje stapelstad, utan man föreslog upprättandet af en särskild sakkunnig myndighet, en så kallad sjönämnd, sammansatt af tre ledamöter, som skulle finnas endast på de större hamnplatserna, der man kunde beräkna att hafva tillgång på full sakkunskap. Dessa nämnder skulle upptaga sjöförklaringarne och söka åstadkomma utredning, protokollet skulle sedan insändas till kommerskollegium, som skulle hafva högsta uppsigten öfver dessa förhållanden. Vid sidan häraf förutsatte man något, som jag anser vara det icke minst vigtiga, att personer med sakkunskap, med nautisk bildning, skulle såsom åklagare öfvervara sjöförklaringarnas upptagande och på grund deraf framställa de yrkanden, till hvilka anledning kunde förekomma. Vid sjölagens antagande, under den oerhörda opposition, som alla nyheter i densamma mötte, vek man undan och strök denna nya apparat. Visserligen tillsattes vid rådstufvurätterna två sakkunnige såsom biträde åt rätten vid sjöförklaringens upptagande, men dessa spela der, såsom erfarenheten nogsamt visat, en alltför underordnad roll. Följden har blifvit, att man visserligen måste medgifva, att sjöförklaringarna och utredningarna om sjöolyckor äro bättre nu än före den nya lagens antagande, men att de ingalunda äro hvad de borde vara. Derför skall man, enligt mitt förmenande, när man vill gå framåt här, gå den vägen att försöka få något i den angifna rigtningen, något, om icke allt, af det som var föreslaget, men som icke blef lag, så att sjöförklaringarna och utredningarna må blifva fullständigare, kontrollen mer effektiv. Framför allt tror jag detta skulle befordras genom tillsättande af nautiskt bildade personer att i dessa fall fungera som åklagare eller tillsyningsmän. Man skulle derigenom vinna två saker. För det första skulle man vinna, att befälhafvarens ansvar, som ju är hjertpunkten i stadgandena om sjövärdigheten, blefve effektivt; befälhafvaren skulle känna med sig, att om han felat, blefve det uppdagadt och ansvaret utkräfdt. För närvarande kan man säga, att det kanske i tio fall af hundra blir fullt klart, huru en olycka uppstått, hvad orsaken varit, men i de öfriga fallen blir det icke klart. Ansvarskänslan hos befälhafvaren skall göras starkare och

Om lagbestämmelser till förekommande af vissa med sjöfarten förbundna faror. (Forts.)

mer lefvande. Det andra som på detta sätt skall uppnås är, att vi på den vägen skola förskaffa oss tillförlitlig upplysning om, huru den svenska sjöfarten bedrifves, huruvida det är behöfligt att gå något steg vidare, om det är påkalladt att vidtaga någon eller några af de åtgärder, som nu satts i fråga. Har man gått fram på denna väg, kan man taga ett sådant steg med lugn, om det visar sig nödvändigt.

Af hvad jag nu anfört är tydligt, att i fall motionärerna hade beträdt den väg jag antydt, hade jag för min del velat följa dem och följa dem ganska långt. Men såsom frågan nu ligger, måste jag inskränka mig till att yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Lithander: Den förste ärade talaren häfdade samma uppfattning som jag hyser i denna fråga och han kom äfven till det slutliga yrkande, som jag ämnade framställa, hvarför jag icke heller har mycket att här tillägga. Dock vill jag i anledning af herr Melins yttrande, att han önskade komma till samma mål, som den förste talaren, ehuru på en annan väg — och om jag förstod den siste talaren rätt, hade han ej heller något emot att komma till samma mål men äfven han på en annan väg — säga, att då lagutskottet föreslagit en skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning, torde just en dylik utredning vara det säkraste sättet att föra frågan fram till det rätta målet med hänsyn till såväl den förste, som den andre och tredje talarens och i öfrigt de olika meningar, hvilka nu förefinnas rörande denna sak. Men då man beslutar sig för en sådan utredning, synes det mig något egendomligt, att man då ej vill hafva denna utredning så allsidig som möjligt utan endast afseende en del af frågan. Det är dock ganska vigtiga punkter, som här skulle uteslutas, eller att utredningen äfven borde omfatta, »dels i hvad mån fullständigare föreskrifter än de nu gällande böra meddelas i fråga om fartygs utrustning med lifbergnings- och eldsläckningsredskap och dels hvilka bestämmelser beträffande fartygs nedlastning, däckslasters höjd och fastgörande, besättningars styrka äfvensom allmän statskontroll å fartygs sjöduglighet m. m. kunna vara af nöden till minskande af de med sjöfarten förbundna faror». Jag får säga, att mig synes som skulle framställningen till Kongl. Maj:t blifva ganska ofullständig, om icke dessa båda vigtiga punkter komme med, och utredningen kan åtminstone i annat fall icke kallas allsidig.

Det bör icke lemnas ur räkningen, att motionären är en man med rik erfarenhet på ifrågavarande område såväl hvad beträffar sjöfarten på aflägsna farvatten som ock i afseende på vår inhemska sjöfart, och den framställning, som gjorts af en så erfaren sjöman, får väl icke anses utan all betydelse vid bedömandet och afgörandet af den föreliggande motionen. Om man derför öfverlemnade till Kongl. Maj:t att pröfva jemväl dessa förhållanden, synes det mig, att man då ginge den rätta vägen. Samma förslag har en gång förut fallit på grund af betänkligheter hos Första Kammaren, och jag hemställer, om det kan vara klokt att nu å nyo riskera dess framgång genom att icke här tillmötesgå exempelvis reservantens förslag.

Om lagutskottet hade haft något positivt godt skäl att anföra

Om lagbestämmelser till förekommande af vissa med sjöfarten förbundna faror. (Forts.)

för den gjorda uteslutningen, skulle jag icke haft någonting att säga, men jag har verkligen fåfängt letat efter något argument, som synts mig ega tillräcklig giltighet, och utskottets eget resonnement synes mig tydligen gifva vid handen, att en allsidig utredning med de resurser till dess fullständigande, hvilka stå till Kongl. Maj:ts förfogande, här vore mycket önsklig. Utskottet säger, att utskottet »icke trott *sig* finna någon nöjaktig lösning på spörsmålet, huru denna kontroll skulle lämpligen genomföras». Men utskottet borde väl dock satt förtroende till Kongl. Maj:ts större förmåga i detta fall.

Utskottet säger vidare, att en sådan besigtning som den föreslagna skulle »vålla tidsförlust samt högst betydande kostnader, hvilka, derest desamma, såsom väl får antagas, skulle bäras af vederbörande redare, komme att utgöra en mycket svår tunga å sjöfartsnäringen». Jag tror icke, att Kongl. Maj:t skulle vilja framlägga ett förslag för Riksdagen utan att hafva tagit i noga öfvervägande, huruvida icke detsamma möjligen skulle kunna blifva mer än som är oundvikligt betungande för vårt lands sjöfart; ty helt visst önskar Kongl. Maj:t hellre att underlätta och befrämja denna vigtiga näring, än att komma med föreskrifter, hvilka kunna verka hämmande och hinderliga för densamma. Lagutskottets resonnement om frågans detaljer synes mig icke kunna tillmätas det värde, att jag derefter kan bestämma mitt votum. Man ordar mycket om, att de föreslagna bestämmelserna skulle blifva särskildt betungande för de mindre fartygen, d. v. s. för vår inre sjöfart, men jag antager, att det måste göras helt olika stipulationer i afseende å de stora oceanångarna samt andra för utrikesresor afsedda ångare och våra små kanalfartyg, så att i det fallet tror jag icke man har något att frukta, eller att de sistnämnda blifva betungade.

För mig hafva de väckta motionerna varit mycket tilltalande. Helt nyligen hafva svåra och uppskakande sjöolyckor inträffat, hvilka påmint om nödvändigheten af säkerhetsåtgärders vidtagande, och det synes mig att hvar och en borde i hvad på honom ankomme bidraga till att vid våra fartygs utrustning allt sådant iakttages, som kan vara egnadt att i någon mån förhindra dylika olyckor.

Man har framhållit den stora skilnaden mellan nödvändigheten af säkerhetsåtgärder för passagerarebåtar och lastfartyg. Ja, det kan nog så vara, men jag undrar, om icke den egentliga skilnaden här blott är den, att det gäller några färre lif att bevara på en lastångare än å ett passagerarefartyg. Men, mine herrar, månne väl statsmakterna derför hafva mindre skyldighet att i lagstiftningsväg tillgodose och skydda äfven dessa!

Jag anhåller att få yrka bifall till herr Zetterstrands reservation.

Herr Dickson: De ärade representanterna på kristianstads- och elfsborgsbänken hafva båda uttalat sig för en utredning. Den föreliggande frågan var vid förra riksdagen föremål för handläggning af ett särskildt utskott, hvilket dervid använde flera dagar och som uti sig inneslöt flera sakkunnige, och hvars, som mig tycktes, ganska fullständiga utredning af frågan resulterade uti förslag till en sådan

Om lagbestämmelser till förekommande af vissa med sjöfarten förbundna faror. (Forts.)

skrifvelse, som den lagutskottet med afstyrkande af motionerna i öfrigt nu föreslår.

Herr Zetterstrands reservation ifrågasätter egentligen icke någon utredning, utan den förordar vissa åtgärder i särskildt bestämdt syfte, ehuru den icke begränsar omfånget af dessa åtgärder, men utskottet har icke funnit skäl tillstyrka beträdande utaf den af reservanten föreslagna vägen.

Den nuvarande lagen afser att lägga ansvaret på skepparen och i vissa fall på redaren. Det var i sådant afseende herr Afzelius ansåg en skärpning af lagstiftningen böra ega rum, men icke kan det ske medelst en preventiv kontroll. Icke kan det ske genom att i lagstiftningen intaga bestämmelser om huru djupt ett fartyg får lastas, huru stor däckslasten får vara o. s. v., ty om man det gör, öfverflyttar man ansvaret från skepparen, hvilken bäst sjelf är i tillfälle bedöma dessa förhållanden, till lagstiftningen, som icke kan uppställa annat än allmänna regler, och detta vore väl att gå en alldeles förkastlig väg. Antingen uppställer man för stränga vilkor, hvilket vore till skada för sjöfartsnäringen, eller ock göras vilkoren för milda, och då är hvarenda skeppare skyddad, endast han följer de lagliga föreskrifterna, och ingen lär kunna vägra fartyget att gå ut, då de i lag föreskrifna vilkor blifvit uppfylda. Det synes mig derför vara en alldeles origtig princip, reservanten här antydt, och jag tror derför, att man bör motsätta sig densamma.

Det är naturligtvis en ganska stor skilnad emellan passagerarefartyg och vanliga handelsfartyg. Besättningskarlarne äro naturligtvis yrkeskunnige och förmå sjelfva bedöma fartygets sjöduglighet, men det kan man icke begära af vanliga passagerare. Besättningen vet, huru många karlar följa med fartyget, men den, som går ombord såsom första eller andra passagerare bör vara skyddad mot det äfventyret, att befälhafvaren tager emot ett större antal passagerare än fartyget förmår bära. Häruti ligger ju en väsentlig skilnad mellan dessa båda slag af fartyg. Att man nu skrifver och begär föreskrifter i afseende på ångpannor och ångrör beror på, att icke ens vana sjömän förmå bedöma dessa saker. Inom alla yrken böra särskilde sakkunnige bedöma ångpannor, och detta är naturligtvis fallet äfven i fråga om ångfartyg.

Att åstadkomma en preventiv kontroll, hvilken på samma gång är ändamålsenlig och effektiv, torde vara en mycket svår sak, som nog skulle kunna tänkas i afseende å större fartyg men svårligen i fråga om de mindre, men visserligen behöfver kontrollen gälla äfven och i synnerhet våra mindre fartyg. De större försäkras ju vanligen i de större bolagen och äro derför klassificerade i Veritas och dylika institut och hafva ju dervid fullgjort allt hvad med kontrollen åsyftas, men med hänsyn till de mindre, de som segla mellan inhemska hamnar, vore det nog ganska vanskligt att söka få till stånd en verksam kontroll.

Som jag finner goda skäl vara anförda för utskottets åsigt så väl af utskottet som af de talare, hvilka före mig haft ordet, yrkar jag bifall till utskottets hemställan.

Om lagbestämmelser till förekommande af vissa med sjöfarten förbundna faror. (Forts.)

Herr Rettig: Då detta ärende förekom förlidet år, tillät jag mig att i egenskap af ledamot uti den af Kongl. Maj:t tillsatta handels- och sjöfartskomitén göra en liten utredning och förklaring af det sätt, hvarpå komitén behandlat frågan. Komitén hade tagit alla dessa af motionärerna gjorda yrkanden i noga öfvervägande och kommit till det resultat, att de lagbestämmelser, hvilka redan funnes i gällande sjölag, vore fullt tillfredsställande, endast de tillämpades på rätt sätt. Uti 26 och 32, 292 och 87 §§ finnas sådana bestämmelser, som motsvara hvad motionärerna här åsyfta och begära. Komitén kom emellertid till det resultat, att vissa saker vore mindre tillfredsställande, bland andra den af herr Afzelius nyss omförmälda sakkunnigeinstitutionen. Denna har nemligen faktiskt icke verkat så lyckligt, som man skulle kunna hafva väntat, enär man icke kan se, att någon sakkunnig varit tillstädes, då sådana förhållanden inträffat, som påkallat deras närvaro. Komitén hade derför hemstält, »att Kongl. Maj:t måtte vidtaga åtgärd för sådan ändring af sjölagen, att det blefve stadgadt, att, när i sammanhang med sjöförklarings upptagande undersökning enligt 317 och 319 §§ sjölagen hålles, de dervid enligt 314 och 319 §§ samma lag tillkallade sakkunnige skola till protokollet afgifva motiveradt yttrande angående orsaken till sjöolyckan.» Nu är det så, att de visserligen äro närvarande, men det upptages aldrig i protokollet, hvilka åtgärder som vidtagas eller föreslås, utan det var i detta fall komitén ville, att Kongl. Maj:t skulle lagstadga.

Med afseende å hvad herr Afzelius yttrade i fråga om sjöförklaringar är det nu så, att dessa förklaringar skola inlemnas till kommerskollegium, som har att desamma granska. Men då man icke kan begära, att inom kollegiet skola finnas för ändamålet fullt sakkunnige personer, hemstälde komitén äfven, att en sakkunnig person måtte hos kommerskollegium anställas, hvilken borde ega de kunskaper och den utbildning, att han fullständigt kunde granska förekommande sjöförklaringar, och komitén har sålunda hemstält, »att vid kommerskollegium måtte anställas en i sjötekniska frågor sakkunnig person med praktisk utbildning i sjöväsendet för att verkställa den kollegiet åliggande granskning af sjöförklaringar och andra göromål, som lämpligen böra åt en person med sådan specialbildning anförtros.» Komiténs afsigt var att göra den åsyftade kontrollen så effektiv som möjligt.

Att deremot nu tillmötesgå motionärerna tror jag vore både förhastadt och oklokt. Man kan icke lagstadga om att ett fartyg skall vara bemannadt så eller så. Fartyg med samma tontal äro i behof af olika bemanning, beroende på konstruktion, rigg och dylikt. Två fartyg af samma tontal, men det ena riggadt till bark, det andra till fregatt, behöfva olika bemanning. Man kan icke lagstifta om sådant. Fartyg med samma tontal intaga olika last, äfven det beroende på deras olika konstruktion, och det är lika omöjligt att lagstifta härom. Om vi deremot hålla oss till nu gällande sjölag och låta denna genom en noggrann kontroll blifva fullt effektiv, är detta allt hvad som behöfves.

Jag biträder hvad lagutskottet hemstält i fråga om kontroll och beskaffenheten af ångfartygs pannor och ångrör.

Jag vill icke längre upptaga kammarens tid, utan har blott velat

Om lagbestämmelser till förekommande af vissa med sjöfarten förbundna faror. (Forts.)

repetera hvad jag vid senaste riksdag i denna fråga hade äran anföra och yrkar bifall till lagutskottets förslag.

Friherre Rappe: Den ärade talare på stockholmsbänken, som nyss hade ordet, fälde ett yttrande, hvilket har uppkallat mig. Han sade nemligen, att *om* en ökad kontroll vore behöflig, skulle man göra allt för att åstadkomma en sådan. Sedan många år tillbaka är jag aflastare af fartyg på såväl Nord- som Östersjön, hvarför jag ock är i tillfälle att kunna lemna några upplysningar. Så snart skepparen har bolaget eller rederiet öfver sig, kan det ju vara någorlunda bra beställdt med kontrollen, men när skepparen, såsom ofta är händelsen, sjelf är till större eller mindre del egare af fartyget, försvinner effektiviteten af denna kontroll helt och hållet. Jag skulle kunna anföra många talande exempel härpå. Jag har exempel på en brigg, hvilken uti ett mycket dåligt skick gick på England och på hemvägen med kol förliste med man och allt. Jag vet ett fartyg, som kom med barlast från Tyskland och förliste på öppna sjön, ett annat som på Kalmar redd blef stående och måste kasseras. Jag har till och med exempel på fartyg, som legat vid min egen brygga med last inne och der sjunkit. Skepparen har lossat lasten, pumpat fartyget läns, gått ut under närmsta skär, sökt upp myrstack — herrarna veta kanske hvad det är — samt dermed puddlat under fartyget för att åstadkomma en tillfällig tätning och sedan å nyo intagit lasten och gått med densamma. Jag hemställer, om icke en ökad kontroll här kan vara af behofvet påkallad.

För min del har jag intet yrkande att framställa utan har endast velat göra detta lilla inlägg.

Efter det öfverläggningen ansetts härmed slutad, gjorde herr talmannen, jemlikt de yrkanden, som derunder förekommit, propositioner, först på bifall till hvad utskottet i föreliggande utlåtande hemstält och vidare derpå att kammaren skulle antaga det förslag, som innefattades i den vid utlåtandet fogade reservationen, samt förklarade sig finna den förra propositionen, hvilken förnyades, vara med öfvervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som bifaller hvad lagutskottet hemstält i sitt utlåtande n:o 5, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den vid utlåtandet fogade reservation.

Vid slutet af den häröfver anstälda omröstning befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—66;

Nej—23.

Föredrogos och hänvisades till statsutskottet Kongl. Maj:ts denna dag aflemnade nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) angående pension åt kommissionslandtmätaren i Örebro län Carl August Andersson; och

2:o) angående pension å allmänna indragningsstaten åt landskanslisten i Malmöhus län A. M. E. Lauriér.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet Kongl. Maj:ts under sammanträdet aflemnade nådiga proposition till Riksdagen, angående ny tariff å taran för inkommande utländska varor.

Justerades fyra protokollsutdrag för denna dag, hvarefter kammaren åtskildes kl. 12,48 e. m.

In fidem
A. v Krusenstjerna.